

MATI DOMOVINA

BOG

VESTNIK
SLOVENSKIH PROTİKOMUNISTIČNIH BORCEV

LETO XI. št. 7
1960

NOTICIERO

D 129903

Ustanovitelj „VESTNIKA“ duhovni svetnik KAREL ŠKULJ

VESTNIK je glasilo slovenskih protikomunističnih borcev. Izdaja ga konzorcij, katerega v sedanjem poslovnem letu sestavljajo: Edi Škulj, predsednik, Gabrešja Vojko, ing. Anton Matičič, Potočar Anton; za Zvezo slovenskih protikomunističnih borcev, Cleveland, USA: Grum France, Mauser Karl, Novak Zdravko, Pleško Stanko; za Društvo slovenskih protikomunističnih borcev v Argentini: Pregelj Bogomil, Jenko Jože, Kralj Janez, Logar France; urednik Rant Pavle.

Uredništvo in uprava: Ramón L. Falcón 4158, Capital Federal, Argentina. Naročnina: Južna Amerika 96.— pesov, odn. enakovrednost v dolarju, USA in Kanada — 2.50 dolarja letno, Anglija, Avstralija — 1 funt sterling, evropske države — 1.50 dolarja.

Tiska tiskarna Vilko, Estados Unidos 425, tel. 33-7213, Bs. Aires, Argentina. Editor: Edi Škulj, redactor Pablo Rant. — Registro Nacional de la Propiedad Intelectual en tramite. — „Vestnik“ es el Informativo de los ex-combatientes anticomunistas eslovenos. — „Vestnik“ is the voice of Slovenian anticommunist veterans.

KOMUNIZEM

Vsi smo krivi, da je komunizem tako napredoval v svetu. To resnico izpoveduje ruski pravoslavni pisatelj Nikolaj Berdjajev s temi besedami:

„Boljševizem je prodiral v Rusiji in je zmagal, ker sem jaz to, kar sem; ker ni bilo v menj duhovne moči, ker ni bilo v meni tiste vere, ki gore prestavlja. Boljševizem je moj greh, je moja zmeta... Trpljenje, ki mi ga je prizadejal komunizem, je pokora za ta moj greh in za skupen greh nas vseh. Vsi smo odgovorni za vse.“

VETRINJSKA TRAGEDIJA

je naslov knjigi, ki bo v kratkem izšla.

PRIPIS K MAJSKI ŠTEVILKI

Z majsko številko je „Vestnik“ pričel objavljati zgodovinsko gradivo, ki ni neposredno v zvezi s to ali ono bitko, s tem ali onim bataljonom ali četo. „Vestnik“ je tako, kakor menijo nekateri, prestopil meje svojega dosedanjega načina pisanja, ko je večina snovi bila posvečena izključno samo vojaškim odn. borčevskim problemom. „Vestnik“ je, tako spet sodijo drugi, zašel s takšnim objavljanjem zgodovinskega gradiva na področje stroge politike, kar (tako trdijo) nikdar ni bilo mišljeno, ko se je „Vestnik“ ustanavljal odn. uveljavljal v letih svojega obstoja.

Da se je „Vestnik“ lotil tudi takega področja, so razlogi sila enostavni:

1. Kdor koli bo pregledal nekdanje snopiče „Vestnika“, bo lahko ugotovil, da je razen priložnostnih člankov ob posameznih važnejših bitkah ali pohodih — in še teh člankov je veliko večino napisal France Grum, ko bi vendar sleherni udeleženec lahko zapisal svoje vtise — prav malo res vojaško-borčevskega gradiva o našem boju med revolucijo.

2. Kdorkoli je že kjerkoli in kadarkoli debatiral o naši nedavni preteklosti, je lahko samo to ugotovil, da v vseh teh petnajstih letih nismo spravili skupaj skorajda nič. Odšteti je treba pri tem knjige msgr. Škerbca, pa posamezne drobne zapise v tem ali onem listu, pa morda še začetna poglavja Martinčeve zgodovine v Koledarjih Svobodne Slovenije. Vse to je — in to je splošno mnenje — absolutno premalo.

3. Naša borba proti komunistom je bila in je vsenarodna in predvsem ideološka. Zato je nemogoče govoriti samo o vojaški, policijski ali administrativni borbi s komunizmom. Proti njemu so se dvignili vsi sloji, vsa prepričanja in različni svetovni nazori. Samo vojaška borba in zmaga nad komunizmom je n. pr. Španija, kjer kljub vsem izrednim naporom vojske njen šef Franco še do danes ni dal narodu pravice do demokratičnih svoboščin.

Spričo tega je bil zaključek enostaven: kakor vse kaže, se doslej še nismo dovolj zavedli dejstva, da še danes nimamo celotne knjige o revoluciji na naših tleh. Zadnji čas pa je, da nekaj storimo. Kdo? Nihče drugi, kakor prav tisti, ki so bili glavni faktor protikomunističnega odpora — to je: borci sami. Tako, kot je odpor proti komunizmu zrastel med našim narodom samim in so ga vodili prostovoljci ves čas od štajerskega bataljona preko vaških straž in legij in četništva do domobranstva, tako mora tudi v emigraciji preživeli del Slovenske narodne vojske stopiti na plan in napisati zgodovino tako, kakor je bila.

Ker v teh petnajstih letih ni bilo mogoče razmajati vseh, ki bi utegnili karkoli napisati o naši borbi kot očividci ali posredno udeleženi pri posameznih dogodkih, je bilo potrebno udarniško dejanje: prebuditi

vse prizadete iz spanca. Kar priznajmo si: preveč, vse preveč smo spali, vsi brez izjeme. Pač — častne izjeme so samo tisti, ki so v eni ali drugi obliki že zapisali in objavili svoje gradivo. A to gradivo bo šele tedaj imelo vso polno veljavo, kadar bo zbrano skupaj v eni sami knjigi, kajti nihče — verjemite, da prav nihče od zanamcev — se ne bo potrudil toliko, da bi po nešteti virih iskal podatke.

Z majsko številko „Vestnika“ je bilo udarjeno na gong. Odmevalo je. In tako je tudi prav. Želeti je samo, da se bo iz osnovnih člankov razvila diskusija in polemika, katerima bi moral biti skupen samo en cilj: vse, kar pišemo, pišemo tako, da bomo na koncu — čez nekaj let, morda za dvajsetletnico — zbrali skupaj dovolj objektivnega materiala za res reprezentančno knjigo o našem doprinosu v borbi proti svetovnemu komunizmu in o trpljenju naroda pod knuto totalitarnih režimov.

Pa še nekaj je važno: 1. dozoreti moramo toliko, da bomo sposobni prenesti kritiko nas samih, pa čeprav je ta kritika objavljena v našem glasilu. Ni nas bilo strah in sram doma sredi boja, ne sme nas biti strah in sram danes, ko nam ves razvoj dogodkov na svetu pritrjuje, da smo korakali dvajset let pred njim. Zavedajmo se, da je Montgomery zapisal, da je bilo zadnja bitka v Franciji 1944 izgubljena zato, ker je Eisenhower preveč igral golf...

2. stalno moramo imeti pred očmi, da naša borba še ni končana. Lahko je danes Nemcem, pravijo nekateri, ko zmečejo ves kamen brez ozirov na predstavnike nekdanjega režima, ki ga je svetovna vojna odpihnila. Nihče tega režima ne bo več branil. Mi tudi lahko mečemo kamenje, vendar imamo pred seboj še vedno komuniste, ki bodo budno pazili na sleherno navedbo, ki bi jim utegnila priti prav pri njihovem blatenju našega stališča, kajti borba z njimi in njihovimi sedanjimi opričniki v naših lastnih vrstah postaja iz dneva v dan ostrejša; imamo pred seboj še vedno zahodne opazovalce, od katerih je še danes mnogo prepričanih, da smo se borili v sklopu nemške vojske, in tem je treba stalno in povsod dopovedovati z dokazi samo to, da vsa naša borba ni bila nič drugega kakor samoobramba, sloneča na veliki veri v svobodo, za katere se je zahodni svet boril.

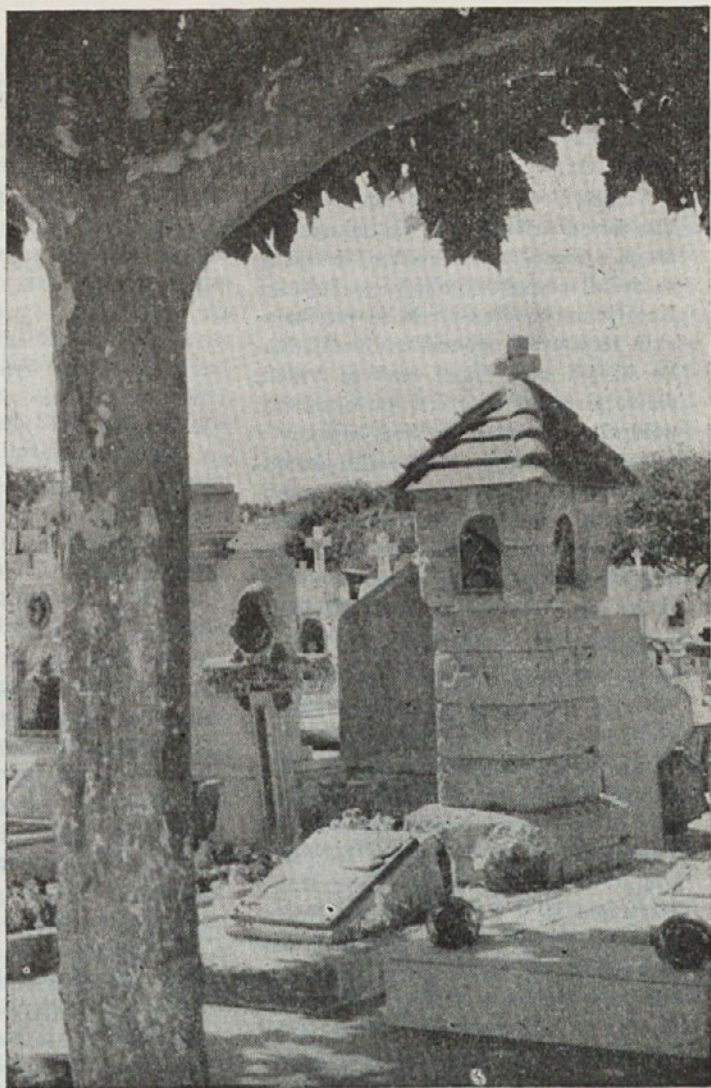
3. V vsej poštenosti smo šli po poti, ki se nam je zdela prav, in na to pot smo kot najmočnejša postavka združili vse demokratične Slovence brez razlike osebnega prepričanja. Takrat smo bili idejno močni. Zakaj pa danes ne bi te moči imeli več?

In moramo jo imeti. Takšno moč namreč, da bomo iz naših vrst samih znali ustvariti sčasoma kader ljudi, ki bo zapisoval našo borbo, jo zbiral, prebiral in končno povezal v neko celoto. Ne gre zato, da bomo pisali tako knjigo, ki bo vžgala ali razplamtela duhove, gre za stvaren popis naše preteklosti. Ta pa bo tudi zapisana takšna, kakršno bomo sami hoteli.

Vestnik je zato z majsko številko odprl svoje strani vsem brez izjeme.

P. R.

*Poslednji dom
ustanovitelja
„Vestnika“
duh. svetnika
Karla Škulja
na pokopališču
v San Martinu
Buenos Aires*

22. julija bo poteklo dve leti, odkar je odšel po zaslužen plačilo k Najvišjemu njegov zvesti služabnik — duhovnik Karel Škulj. Nagrobno znamenje bo pričalo vsem, kje leži izmučeno truplo moža, ki je ves gorel v ljubezni do naroda, potrjevalo pa tudi narodovo hvalježnost za vso izkazano ljubezen.

BORBA PRI PREČNI

Vasica Prečna pri Novem mestu je bila že od pričetka partizanskega nastopa njihova tarča. Pošteni ljudje so se držali nasvetov pokojnega župnika Komljanca in niso imeli do partizanskih tolp prav nobenih simpatij. Kako bi jih tudi imeli, saj so videli, da so tisti, ki so takoj po okupaciji pobirali podpise za prihod Nemcev v te kraje, kasneje tudi vodili komunistično organizacijo. Imena komunističnih organizatorjev: Franc Saje, brata Pečarič, Stanko in Polde ter Alojzij Colja, učitelj, bodo v Prečni dolgo izgovarjali z grozo in studom.

Prečna ima okoli 30 do 40 hiš in se nahaja komaj dobro uro hoda od Novega mesta, na prijaznem gričku ob Temenici. Lega vasi je bila kot nalašč za partizane in njihove zveze z Novim mestom. Ni čuda potem, da so se partizani tako znesli nad Prečno in prebivalci, ker so ostali gluhi za njihova vabila in mamila. Partizani so s svojimi ropi v Prečni in okolici pričeli že pozno v jeseni leta 1941. Saj so se prve tolpe prikazale v Prečni že 8. septembra 1941. Spomladi leta 1942 pa so komunisti pobili tu svoje prve žrtve. Dne 15. junija 1942 so partizani pridrveli v vas, odvedli župnika Janka Komljanca, njegovega hlapca in dva brata Murgelja. Vse štiri so po strašnem mučenju dne 17. junija ubili v gradu Hmeljniku. Župniku in fantom so očitali organizacijo bele garde, katere pa ni bilo še nikjer. Res pa je, da se je takrat v okolico

Prečne približala ilegalna enota četnikov, za katere so vedeli tudi domačini in do njih gojili vse simpatije.

V tej neznatni vasici, ki je bridko okusila komunistično „svobodo“ že v samem začetku, se je odigral spomladi leta 1942 dokaj važen dogodek v zgodovini protikomunistične borbe. Po borbi na Zajčjem vrhu in na Dolžu dne 11. julija 1942 so partizani skoncetrirali vse svoje sile, da bi uničili ilegalni nacionalni oddelek, katerega so pravkar odkrili. Ta oddelek JVvD je bil šibak in zato je moral uporabljati vse mogoče trike, da ga niso partizani že v samem početku uničili. Tako se je nekaj časa imenoval „kombinirani štajerski bataljon“. Ta krinka odn. naziv, ki se dostikrat uporablja precej svobodno, ni trajal dolgo, komaj dober mesec dni. Na sestanku vrhovnega plenuma NOV in POS v Čermošnjicah junija 1942 so komunisti dokončno ugotovili, da se na terenu nahaja protikomunistični nacionalni oddelek, in sklenili, da ga za vsako ceno uničijo. S tem dekretom in po tem sestanku je bilo tudi konec naziva „štajerskega bataljona“. Borbe s partizani so bile na dnevnem redu, odred pa je moral biti v stalnem pokretu, kajti sicer bi ga koncentracija partizanskih enot lahko stisnila.

Dne 14. julija 1942 je ilegalni oddelek protikomunistične vojske, ki je štel nekaj nad 60 moških, prekoračil reko Krko in se kretal v smeri proti

Gornji Straži. Na tem svojem pohodu je odred zajel partizanskega kurirja iz Novega mesta, ki je partizanom na Brezovo Reber nesel navodila in točne informacije o bližajoči se italijanski ofenzivi. Informacije o ofenzivi so bile strokovno izdelane z navedbo vseh vasi in krajev, kje in kako bo ofenziva potekala. Informacije so prihajale direktno iz komande Divisione Isonzo, kateri je poveljeval znani komunistični simpatizer general Cerutti. Dokaz, kako zgodaj so že partizani sodelovali z okupatorjem. Proti večeru istega dne je ves teren obkrožil italijanski avion, ki je raztresal letake s pozivom, naj se vsi oni, ki so v hosti, pred ofenzivo predajo. Ponoči istega dne je odred krenil v smeri proti Češči vasi, kjer so patrole zapazile močne partizanske zasede. Zaradi nejasne situacije spričo ofenzive se je odred tisto noč umaknil v gozdček nad Temenico proti Prečni. Deževalo je vso noč in kretanje je bilo zato nemogoče, prav tako tudi naslednji dan, ker je bila progla preblizu in bi odred lahko zapazile italijanske enote. Kasno popoldne so bile razposlane bojne patrole, da pregledajo položaj, kajti odred je imel namero kreniti ponoči dalje. Okoli 8. ure zvečer se je vrnila patrola Ivana Galeta in naznanila, da se gozdičku, v katerem je odred počival, približujejo partizanske enote v bojnem razporedu.

Po njegove poročilu je bilo partizanov nad 50, ki so se z naglico približevali v „streljačkem stroju“ gozdičku. Poveljnik odreda Milan Kranjc je naglo izdal rezko povelje „na položaje!“ Poveljstvo mrtve zasede je prevzel kapetan Dobrivoje

Vasiljevič. Povelje je bilo „streljati le na komando in vsi hkrati, nakar bo sledil jurišni protinapad“. Ko se je prva strelska linija napadajočih partizanov približala na kakih 80 metrov do roba gozda, je zagrmelo kot iz ene puške. Po salvi teh strelcev je obležalo okoli 30 partizanov, ki niso pričakovali takega odpora. Radi iznenadenja je bila strelska linija napadalcev razbita in sovražnik se je začel panično umikati — bežati. Četniški odred je takoj izvršil protijuriš z vzkliki „Živel kralj Peter, živel general Mihajlovič, živel jugoslovanska vojska — smrt partizanom!“ Bežeči partizani so se raztepli na vse vetrove. Nekaj jih je utonilo v Temenici, nekaj je bilo zajetih, nekaj pa se jih je predalo.

Četniški odred bi imeli napasti: Prlekova četa, Suhijev odred in Dolenjski odred, vendar niso bili vsi v stanju poseči v boj, ker so bili že pri prvem sunku odbiti in so se tudi ostali razbežali. Ceni se, da so partizani skoncentrirali na tem mestu okoli 400 mož, doživeli pa so svoj prvi veliki poraz. Na bojnem polju je obležalo 44 partizanov po borbi, ki je trajala komaj 20 minut. Zaplenjeno je bilo precejšnje število orožja, ki je našim borcem zelo prav prišlo, saj je njih oborožitev bila pičila — nezadostna. Na četniški strani ni bilo niti mrtvih niti ranjenih.

Po tej borbi sta se strah in trepet pred četniki usidrala v razdvojene partizanske vrste. Znano je, kako se je novica o tem partizanskem porazu kmalu razvedela in raznesla po Dolenjski in kako so se tresli vsi partizanski terenci in organizatorji. One partizanske enote, ki so po na-

logu svojega vrhovnega štaba z dne 28. maja 1942 imele nalogo zasledovati in uničiti četnike, so se v hipu znašle v begu pred njimi. Že 18. junija je odred pri zasledovanju partizanov ponovno naletel na Prlekovo četo in Prlek sam je pri tem snidenju komaj ušel. Taka je bila torej partizanska ofenziva, beg in strah se jih je lotil. Škoda in nesreča je bila samo v tem, da enote JVVd niso bile jačje, kajti takrat bi lahko ogromno napravile in iztrebile partizanstvo na Dolenjskem. Takrat je bil čas zasledovati partizane in jih uničiti, saj so bili polni strahu. To dokazujejo akcije, katere je odred vršil v dneh po tej borbi v št. Ruperski dolini in gričih proti „nemški meji“. Toda odziva na pozive za v ilegalo ni bilo, odred je ostal maloštevilen, česar so se partizani kmalu predobro zavedali in tako uspeli skoro nemoteno nadaljevati z organizacijo svojih mrež in odredov. Da so protikomunistične enote v isti dobi štele par sto mož, bi zadeve zgledale drugače. To gotovo ni natezanje ali razlaganje danes po 18. letih, to jasno dokazuje borba na

Prečni in bodo vedeli povedati vsi oni, ki se takrat živeli na terenu, koder so se partizani v strahu in trepetu umikali. Prečna pa je bila in ostane važen mejnik v zgodovini naše borbe; lahko bi bila za partizane kot pokret usodna in ako ni bila, ni krivda borcev, ki so dali iz sebe vse, kar so mogli. Bili so prežeti z resnično ljubeznijo do rodne grude in z globokimi krščanskimi ideali.

Junakov, ki so dobojevali borbo pri Prečni, ni več. Padli so v bojih, ki so sledili, ali pa so bili žrtev izdaje in prevare v Vetrinju pred petnajstimi leti.

Slava Vam, junaki, ki ste vedeli, zakaj se borite, in pokazali svojim soborcem, kako se za svobodo bori. Na to 15. obletnico Vetrinjske tragedije, zadnje žaloigre naše bojne zgodovine se Vas, borci, ki smo Vas poznali, spominjamo in Vam obljubljam, da bomo ohranili spomin na Vas in Vaša junaštva. Ponosni smo na Vas in ponosen mora biti na Vas vsak resnicoljuben Slovenec.

France Grum

NAMEN NAŠE NARODNE POLITIKE

Narodni odbor za Slovenijo, da določno opredeli svoje stališče, kako preosnovati sedanje politične razmere v domovini, izjavlja:

1

Naš skupni cilj je upostavitev svobodne in demokratične vladavine, ki naj nadomesti sedanje diktaturo komunistične stranke v Jugoslaviji.

Vzorno svobodno in demokratično vladavino nam popišeta in kažeta Ustanovna listina Združenih narodov in Splošna deklaracija Združenih narodov o človeških pravicah.

Načelom, ki jih razglša ta deklaracija, so svobodni evropski narodi, združeni v Evropskem svetu, dali v Strassburških konvencijah tudi pravno obliko in jim priznali moč obveznega zakona.

Ker odločno hočemo:

a) da demokratična načela navedenih proklamacij ne ostanejo samo program demokratičnih Slovencev, temveč, da se v domovini uresničujejo,

b) da za vselej ostanemo v družini svobodnih evropskih narodov in

c) da v bodoče laže preprečimo vsak morebiten poizkus komunistične ali kakršne koli druge diktature,

že sedaj razglšamo, da bodi splošna deklaracija Združenih narodov o človeških pravicah z dne 10. decembra 1948 sestaven del vsake naše bodoče ustave, bodisi Slovenije, bodisi Jugoslavije, določbe Strassburških Konvencij z dne 4. novembra 1950 in z dne 20. marca 1952 pa neposredno veljavno pravo za vsako našo bodočo zakonodajo, upravo in pravosodje.

2

Da preidemo nevarno dobo prehoda iz diktature v svobodno vladavino na miren, urejen način in brez nevarnosti za naše mednarodno priznane meje, sprejemamo — nikakor ne za dokončno državnopravno ureditev, ampak le za začetno dejansko izhodišče — sedanjo razmejitev in ureditev v tem smislu, da sestavljajo Jugoslavijo Srbija, Hrvaška, Slovenija, Bosna in Hercegovina, Črna gora in Macedonija in da njih lastno območje obsega pristojnosti, ki so bile priznane Hrvaški v sporazumu iz avgusta 1939, ki jih je dopolnila in potrdila jugoslovanska vlada v aprilu 1941, in pristojnosti, ki so vsaj po besedilu sedaj priznane takozvanim ljudskim republikam.

3

Izhajajoč iz tega začetnega dejanskega stanja naj svobodni narodi Jugoslavije v ozračju pomirjenosti, oproščeni strahu, z izključitvijo surove sile, na način, ki odgovarja in je primeren za delovanje miroлюбne demokratične družbe, v duhu namenov in načel, ki smo jih povedali v prvi točki te izjave, sami odredjajo svoja predstavništva, ki naj sklepajo o njihovih bodočih javnopravnih ustanovah in organih.

Demokratične stranke in politične sile iz vseh delov Jugoslavije, ki se po svojih izraženih programih in po svoji dejavnosti strinjajo z nameni in načeli, ki so povedani v prvi točki te izjave, sporazumno sestavijo začasno vlado za vodstvo in upravo poslov, ki po začasni ureditvi in razdelitvi območij ostanejo v prehodni dobi skupni.

Na praznik Vstajenja 1960.

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO
dr. Miha Krek, predsednik

POJASNILO K SLOVENSKI FORMULI

Med svobodnimi Slovenci je objava slovenske formule vzbudila živahno pozornost. Brž so se pojavila tolmačenja in uganjanja tudi o rečeh, ki v formuli niso bile napisane. Urednik je mislil, da bo ustregel bralcem „Vestnika“ in se je zato obrnil na predsednika Narodnega odbora z nekaterimi vprašanji. Dobil je naslednje odgovore in pojasnila:

Zakaj ste objavili formulo sedaj? Ali je kaj „v zraku“?

Dr. Krek: Nobenega posebnega, trenutnega povoda ni. Vsaj ne takega, kakršnega bi morda Vaši bralci in tudi jaz radi imeli. Narodni odbor za Slovenijo vseh petnajst let v emigraciji skuša dopovedati, da moramo vsi, ki smo v opoziciji proti komunistični diktaturi upoštevati osnovno dejstvo, da je sovražnik trdno in enotno organiziran po celi državi, po celi Jugoslaviji in ga more rušiti z upanjem na uspeh samo strnjena opozicijska fronta. Kakor je to dejstvo očitno kot beli dan, tako, žal, mnoge skupine v emigraciji delujejo brez ozira nanj. Zato so jim programi in cilji grajeni v oblake. V zadnjem letu je bilo opaziti vendarle več pojavov iztreznjenja. Te naj Slovenska formula podpre. V njej smo skušali izraziti to, kar je nedvomno vsem Slovencem, ki so proti komunizmu in diktaturi, skupnega.

Ali ste med ostalo jugoslovansko emigracijo kaj poizvedovali, ali bo v glavnem pristala na Slovensko formulo?

Dr. Krek: Smo in imamo upanje, da bo formulo večina sprejela.

Ali je kaj upanja, da bi vsaj na področju obeh Amerik nastalo kako skupno predstavništvo?

Dr. Krek: Prezgodaj je še, da bi kaj takega napovedovali. Pri takozvani emigraciji kot je ta, bi bilo treba veliko delati, organizirati, misijonariti, potovati, da bi duh skupnosti dobil konkretno obliko in izraz. To zahteva ljudi in sredstva, ki jih nimamo. Upamo pa, da bodo s formulo osnovni cilji in pota vsem stopili bolj živo pred oči. Tudi to je nekaj.

Kaj naj stori sleherni slovenski fant in mož, ki je bil član Slovenske narodne vojske, da bi se s slovensko formulo seznanili tudi drugi narodi Jugoslavije?

Dr. Krek: Sam naj jo sprejme, da bo o njej prepričan, da bo v njem živel in bodi njen glasnik. Svobodo in demokracijo smo izgubili, le z velikimi napori vsega naroda mu jih bomo vrnili. Smo v letu velikih mednarodnih naporov, da bi se ohranil mir, da bi se ohranila svoboda svobodnim in vrnila zaslužjenim.

NAŠ^V ANTIKOMUNIZEM

Že doma smo slišali — pred in med oboroženim spopadom — očitek, da vemo le, *proti čemu smo*, ne vemo pa, *zakaj smo*. V petnajstih letih našega bivanja v tujini smo že marsikje naleteli na pikro opazko, da je antikomunizem nekaj nespametnega, brezciljnega in v resnici reakcionarnega. Taka mnenja so se često slišala v Evropi, zlasti v takomimenovanih naprednih katoliških krogih v Italiji in v Franciji. V Ameriki pa so prihajala do izraza v krogih, ki se radi imenujejo liberalno demokratične, še posebej ob priliki MacCarthy-jevega burnega nastopanja proti komunizmu, ki so ga senatorjevi nasprotniki radi imenovali „lov na čarovnice“, mac-carthizem, ali včasih kar — antikomunizem.

Ko mineva petnajst let od našega poraza, je dobro, da pogledamo nazaj na naš boj in si osvežimo smisel našega antikomunizma.

Pri tem moramo paziti, da temu boju ne pripisujemo značaja, ki si ga danes želimo, da bi ga bil takrat imel. Varovati se moramo tudi, da ne pripisujemo vsemu gibanju idej in želja, ki so morda vodile posameznike ali kakšne skupine v tem gibanju. Izogniti se moramo tudi temu, da bi podlegli želji, ki je sicer razumljiva in s čisto političnega stališča morda opravičljiva, namreč da bi dajali našemu boju v preteklosti značaj, ki bi ga naredil bolj sprejemljivega zahodnemu svobodnemu svetu. Gre nam za to, da sami pred seboj in svojo vestjo pogledamo na osnove našega antikomunizma.

Clovek bi dejal najprej, da sama oznaka ali napis „antikomunizem“ ni posebno posrečen. Preveč je obsežen in dopušča možnost, spraviti pod ta naslov mnoge stvari, ki jih mi nikdar nismo sprejeli, jih ne zagovarjali in se zanje nismo borili. Antikomunisti so bili tudi nacisti in fašisti — in mi nismo bili ne eno ne drugo. Nikdar nismo bili zavezniki nacistov ali fašistov in se nismo borili, da bi njim pomagali; tudi nismo prosili njihove pomoči v boju proti domačim komunistom, marveč smo hoteli le, da nam puste izbojevatí boj, v katerega so nas prisilili komunisti. Če smo stopili v neko zvezo z okupatorji, smo to storili zato, ker je bila to edina pot, da smo se lahko branili domačih totalitarcev, potem ko so kljub določbam mednarodnega prava okupatorji odklonili zaščito civilnega prebivalstva. — Antikomunisti so tudi kapitalisti, mi pa nismo bili kapitalisti, tudi se nismo borili za kapitalizem: naš boj je bil daleč vzvišen nad kako bedno obrambo interesov maloštevilnih kapitalistov.

Kakršen koli je že bil izvor imen, ki so jih dobile naše od okupatorjev priznane vojaške edinice — vaše straže in domobranci — eno je res: v teh nazivih je bila lepo označena osnova vsega našega boja proti komunizmu: obramba življenjskih dobrin, naših vasi in naših domov, vsega našega naroda, ki ga je ogrožala rdeča revolucija.

Toda ali je šlo le za golo življenje in obstoj? Ali so bile vključene, izrečeno ali tiho, v slovenskem boju proti komunizmu tudi druge vrednote?

Smo se borili za vero? Okoli tega vprašanja je bilo toliko razpravljanja in propagande, da se je v tem težko jasno spoznati. Komunisti so nujno morali zanikati, da se borimo za vero, ker so trdili in še trdijo, da niso proti veri. Njihovi zavezniki, krščanski socialisti, so zatrjevali, da rešujejo vero prav oni, mi pa se borimo za klerikalizem. Sredinci, ki so čakali, kakšen bo izid boja, so izražali resne dvome, da se je za vero mogoče boriti z orožjem, ko pa je vera vendar nekaj čisto nadnaravnega. Mi sami smo s ponosom in vso resnobo često ponavljali, da se borimo za vero. V kakšnem smislu, kako smo se borili za vero? Ne direktno, saj vere res ni mogoče nikomur ohraniti z orožjem, še manj mu jo je mogoče z orožjem pridobiti ali mu jo celo vsiliti. Toda eden glavnih nagibov našega boja proti komunizmu je bil, da je komunizem brezbožen in tam, kjer zavлада, uničuje svobodo vere z nasiljem in propagando. Mi smo se borili za *svobodo vere*.

Smo se borili za svobodo? Za kakšno svobodo: za tisto, ki smo jo že uživali pred vojno in ki ni bila prav obsežna demokratična svoboda; ali za tisto, ki je vladala tam, kjer smo sami imeli nekaj besede, kolikor so nam je pač okupatorji pustili? Nismo se bojevali za nobeno teh svobod, pa tudi ne za kakšno tretjo, katere zamisel bi vsi poznali in sprejeli ter se v upanju nanjo zavestno borili. Naš boj je bil boj za svobodo, ki smo upali, da jo bomo Slovenci lahko dosegli s svojimi močmi, ko bodo z naše zemlje izginile sovražne zasedbene sile in ko bo premagan najhujši sovražnik svobode, komunizem.

Smo se borili za narod kot celoto, ki ima svoje posebno mesto v zgodovini med drugimi narodi? Spet je odgovor podoben: manj resen in odločen, kot bi bilo želeli za junaški govorniški izraz, bolj preprost in bolj odgovarjajoč zgodovinski resnici. Borili smo se, da bi naš narod preživel smrtni napad na svoj obstoj in našel pot v lepšo prihodnost.

Junaštvo našega boja ni bilo junaško veličastje brezkončno visokih ciljev, zavitih v do neba zveneča gesla. Naš boj proti komunizmu je bil junaški: zaradi žrtev v službi preprostih, pa temeljnih vrednot našega naroda, in zaradi težkih okoliščin, v katerih smo ga bili prisiljeni sprejeti in bojevati. Junaški pa tudi v tragediji, ki je zadela nas vse, tiste, ki so padli, in tiste, ki smo ostali, in z nami ves slovenski narod.

A., Kanada

CERKEV V JUGOSLAVIJI

(Po knjigi A. Galter-A. Kindermann: Rdeča knjiga preganjane Cerkve —
priredil Pavel Slapar)

(Nadaljevanje)

Katoliški tisk v Jugoslaviji

Lov na katoliško knjigo se je v Jugoslaviji pričel takoj, ko so Titove čete „osvobodile“ mesta in vasi. Iz knjigarn in tiskarn so bili sistematično odstranjeni molteniki, katekizmi in vzgojne knjige ne glede na to, če so bile med njimi umetniško opremljene knjige ali knjige za široke plasti ljudstva. Komunisti so iz sovraštva proti Rimu, kot zagriženemu sovražniku, napovedali boj celo latinskim slovniciam. Tudi antikvariatska skladišča niso bila izvzeta. Komunisti so pobrali tudi slike, križe in druge devocionalije.

Kar zadeva tisk, se je pokazala Jugoslavija manj strpna kot katera koli druga dežela makrsistične observance. V najkrajšem času je bil katoliški tisk popolnoma zatrt in to na podlagi uredbe, da je za vsako objavo potrebno vladno dovoljenje.

Mnoge katoliške izdaje pod raznimi pretvezami niso dobile dovoljenja za natisk, za nekatere pa niti odgovora ni bilo na prošnjo.

Dva ali trije katoliški listi — omejujemo se pri tem na Hrvaško — kjer je katoliški list let 1939 dosegel 700.000 naklade — so izhajali sprva na slabem papirju v majhni nakladi in cenzurirani. Bili so izpostavljeni tisoč težavam zaradi OZNE. Država je kot edini dobavitelj papirja prepovedala izdajati ga za katoliški list.

Zaplemba tiskarn se je opravičila na ta način, da so bili vsi ravnatelji in uredniki obsojeni zaradi „kolaboracije“. (La Civiltà cattolica“, 1947, III, str. 561—572.).

Že 20. 9. 1945 je episkopat napisal: „Od sto časopisov (hrvaških in slovenskih), ki smo jih prej imeli, ni ostal niti eden.

Iz razdalje desetih let moremo današnji položaj takole povzeti: Pred komunizmom je bilo v Jugoslaviji 152 katoliških listov, med njimi dnevni, tedni, mesečniki, revije in uradni listi itd. Bilo je temu primerno veliko založb in tiskarn, od katerih jih je bilo 24 večjega formata. Trenutno so vse tiskarne in založbe v rokah države. Vse izdaje, od župnijskih listov navzgor, so bile na ta ali oni način zatrte.

Nekaj časa so mogli izhajati listi „Verski list“ v Mariboru, „Oznani-lo“ v Ljubljani, „Gore srca“ v Zagrebu. Vsi trije, čeprav že tako v zmanjšani nakladi, so morali prenehati izhajati. „Oznani-lo“ je sprva izhajalo te-

densko na štirih straneh na najslabšem papirju. Nato mu je bilo dovoljeno izhajati štirinajstdnevno na dveh straneh in v polovičnem formatu v 30.000 izvodih, ko bi se jih 500.000 lahko prodalo. 1952 je bilo izhajanje sploh ukinjeno.

Leta 1953 je bil katoliški tisk na najnižji stopnji. Ostala sta samo še „Vjestnik“ v Djakovem, mesečnik za duhovnike, in „Blagovest“ v Beogradu, ki pa sta imela oba velike težave pri tiskanju. V začetku leta 1953 je v Vipavi začel izhajati mesečnik „Družina“ na pol formata in na štirih straneh. Uredništvo je v Ljubljani, Resljeva cesta 11/I, kjer ima sedež društvo narodnih duhovnikov, članov CMD.

Katoliški listi bi bili takoj zaplenjeni, če bi odgovarjali na obrekovanja, ki jih komunistični tisk sistematično širi.

Danes v Jugoslaviji praktično ni več mogoče tiskati knjig verske vsebine. Nekaterim inozemskim časnikarjem je maršal Tito 31. 8. 1951 izjavil: „Cerkve razpolagajo pri nas s časopisi in izdajajo brošure in knjige. Morda ne v istem številu kot nekda, ker nam manjka papirja, ki ga moramo drago plačevati. A kljub temu imajo svoje časopise, knjige in brošure in šole, v katerih vzgajajo svoje duhovnike.“

Edina knjiga verske vsebine, ki je doslej mogla biti tiskana — a samo v 10.000 izvodih — in samo v Sloveniji naprodaj — je bila sv. pismo nove zaveze. Duhovniki, ki so člani CMD, ki ga komunistična vlada podpira, imajo list „Nova pot“. Ta list je propagandno orodje in je podobno kot „Organizacijski vestnik“ politični list režima za duhovnike in ne prinaša zgolj verske vsebine.

Vzgojni zavodi v jugoslovanski Ljudski republiki

(Marsikaj je danes nekoliko drugače. Kljub temu prinašam dobesedni prevod.)

Ko je 1945 prišla komunistična vlada na oblast, si je predvsem prizadevala, da bi ustvarila nov šolski sistem, ki je imel nalogo zabrisati vsak spomin na preteklost. Vsa šolska vzgoja je bila usmerjena v razširjenje marksističnega nauka in zaupana učiteljem, od katerih je stranka pričakovala več revolucionarnega navdušenja kot vzgojnega znanja.

Po čl. 38 ustave od 31. 1. 1946 pripadajo šole državi. Ta člen je prišel nespremenjen v novo ustavo 23. 1. 1953. Zasebne šole more otvoriti samo poseben zakon. Njihovo delovanje je podrejeno državni kontroli. Osnovnošolski pouk je brezplačen in obvezen. Šola je ločena od Cerkve.

Ker spada šola k državi, ta določa navodila, po katerih se poučuje in vzgaja. Šola mora v prvi vrsti iz učenca napraviti socialističnega državljana, ki je popolnoma prežet materialističnih načel. Učenje teh načel omogoča učiteljem, da zgrade v učencih trden svetovni nazor, ki jih odtegne vplivu duhovnikov in raznim meščanskim ideologijam.¹⁴

Nikogar ne more presenečati, če je iz take šole verouk, posebno katoliški, izločen.

V Bosni in Hercegovini, kjer je samo tretjina katoličanov, so oblasti verouk preganjale celo v cerkvah, ker so bile v tem primeru „protiustavno“ spremenjene v „zasebne šole“. Isto velja za Črno goro.

Odredba Republike Slovenije je 31. 7. 1951 grozila z enako strogostjo.

Na Hrvaškem, kjer je večina katoliška, so oblasti dopuščale, da so duhovniki v malih mestih poučevali v šolah, a ne med šolskim časom in le tedaj, če so starši pismeno in izrecno za to prosili, pozneje je ljudski svet za vzgojo in kulturo Ljudske republike Hrvaške z dekretom 31. 1. 1951 verouk v šolskih prostorih prepovedal. Prav tako je prepovedano — tako dostavlja dekret — zbirati šoloobvezne otroke v župnem uradu in župniščih ali zasebnih stanovanjih zaradi verouka in drugega učnega oziroma vzgojnega delovanja.

Čeprav se v nekaterih krajih verouk še poučuje, ta načelno ni obvezen. Dovoljen je le v ljudskih šolah in nižjih srednjih šolah. V prvih štirih letih določajo o verouku starši, v višjih razredih ljudskih šol in ostalih šolah odločajo učenci sami. Ta svoboda je v resnici smešna. Komunistična partija jo inscenira, da prikazuje videz verske svobode v Jugoslaviji. Praktično ima uradni aparat vse mogoče ovire, da staršem preprečuje, da za svoje otroke ne zahtevajo verouka. Prijavni termin je določen za en dan; prošnje po zamujenem terminu se ne upoštevajo. Prošnje se izredno strogo presojajo; vsaka formalna napaka zadostuje, da je prošnja neveljavna.¹⁴ Šolske oblasti store vse, da potisnejo reševanje prošenj na minimum. Pogosto se učencem priporoča, naj šolo pred veroučno uro zapuste, ali pa se prirejajo med veroukom sprehodi in zabave. V splošnem je verouk nastavljen vedno na robu urnika. S tem je na šolah s popoldanskim poukom vsaj pozimi verouk nemogoč, ker morajo biti otroci o mraku doma. V šolah z dopoldanskim poukom so veroučne ure nastavljene

¹⁴ Tako Milovan Djilas, eden prvih teoretikov jugoslovanskega komunizma. V „L'Ecole nouvelle, discussions pour les problèmes de l'école“, Zv. II, str. 7. 1950. Na VI. partijskem kongresu je podal Tito, potem ko se je pritožil nad izsledki komunistične vzgoje med visokošolci, bodoči delavni program na ta-le način: „...Treba je izdati potrebne ukrepe za vzgojo mladine na srednjih šolah, da nastane prej ali slej resnična socialistična inteligenca. Čim prej iztrebimo iz vrst naše inteligence razne tuje predstave, tem prej bomo prišli do zanesljive opore, da bomo izgradnjo naše socialistične družbe privedli do dobrega zaključka.“

¹⁵ V splošnem gredo stvari tako-le: V začetku šolskega leta se učencem objavi, da v prihodnjih dneh oni starši, ki hočejo verouk, pismeno vložijo prijavo. Pri tem se vedno dostavlja: Bomo videli, koliko je še reakcionarnih staršev, ki zahtevajo, da njihovi otroci poslušajo bajke duhovnikov in kdo od vas je še tako neumen, da zapravlja čas s katekizmom. Tisti, ki se verouka ne bodo udeleževali, bodo igrali nogomet ali napravili kak sprehod.

popoldne, da so otroci prisiljeni, če se hočejo verouka udeleževati, napraviti dvakrat pot v šolo.

Duhovniki, ki so dobili pravico poučevati verouk, morajo prošnjo vložiti v trojnem izvodu: eno za komunistični krajevni odbor, drugo za okrožni odbor in tretjo za pokrajinski odbor. Če se po dolgem birokratskem postopku dovoljenje podeli, ostanejo od šolskega leta za pouk kvečjemu še trije meseci po eno uro na teden. To se pravi, da pride na leto največ osem do devet ur verouka na vrsto.

Tako je moglo na Hrvaškem n. pr. v šolskem letu 1949/50 komaj 30.000 od približno 350.000 učencev imeti nekaj skromnega verouka.

Da bi se takim neprilikam izognili, so poskušali duhovniki uvesti verouk v cerkvah. Komunistična vlada je takoj nastopila z omenjenimi odredbami. Kar verouk še najbolj otežkoča, je popolno pomanjkanje potrebnih učbenikov.

Vsi katoliški vzgojni zavodi so bili ukinjeni. Poslopja so podržavljena in služijo komunističnim namenom.

Omenjena nota papeškega državnega tajništva 1. 11. 1952 je opisala položaj takole: „Vsi vzgojni zavodi katoliške Cerkve — ki jih je bilo na stotine — z gojenci na desettisoče — so bili ukinjeni. V vseh državnih šolah vseh vrst je verouk odpravljen, brezboštvo pa obvezni predmet. Mnogi vzgojitelji, ki materializma niso učili in prakticirali, so bili iz šol odstranjeni, enako so bili mnogi učenci, ker so hodili v cerkev, ovadeni.“¹⁶

V navedeni spomenici jugoslovanskega episkopata na Tita se o verouku glasi: „Duhovnikom je bilo poučevanje verouka ne samo v šolah, ampak tudi v hišah in cerkvah prepovedano in celo priprava na prvo obhajilo. Zaradi prekrška teh prepovedi so mnogi duhovniki imeli sitnosti in bili obsojeni na denarno globo ali ječo.“

¹⁶ V potrdilo navedenega naj zadostuje nekaj navedb iz komunističnih časopisov: Mnogi učenci so bili iz srednjih šol izključeni zaradi verskih prekrškov, to se pravi zaradi izostanka od pouka v božičnih praznikih. Prim. „Vjestnik“, 21. 2. 1952.

Nacionalni kongres ljudskošolskih in srednješolskih učiteljev junija 1951 je sklenil boj zoper verske in mistične predsodke pojačiti. Prim. „Politika“, 12. 6. 1951.

Tudi učbeniki, celo ljudskošolski, govore z zaničevanjem o veri kot „mistifikacijskem sredstvu“. Prim. „Testi di storia per la scuola per l'anno scolastico 1950“, str. 17—18. Tipografia cittadina, Pola.

Veliko člankov zahteva, da je treba „klerikalno vzgojo“ iz šol pregnati in skrbeti za „čistost učne snovi“. „Vjesnik“, 25. 4. 1952; „Naši razgledi“, 30. 10. 1952, članek: Moralna vzgoja od Marike Dekleve; „Riješki list“, 20. 2. 1952; „Zasavski vestnik“, 3. 4. 1952. K temu: različni članki z navedenimi viri, ki jih je priobčil Cavallo v „La Civiltà cattolica“, 1952 (II, str. 135—149 in V, str. 135—150; 531—546; 627—639).

„Borba“, 10. 3. 1952, je grajala učitelje, ki hodijo v cerkev. Vprašuje se, kako je mogoče, da kdo izpolnjuje verske dolžnosti in pri tem poučuje marksizem, postanek človeka itd.

Vodstvo in obstoj semenišč, ki so za vzgojo duhovnikov tako potrebna, imata mnogo težav. Osem semenišč je bilo ukinjenih; poslopja tistih, ki so še odprta, so delno zasedena. Tako je v semeniščih v Zagrebu, Ljubljani in Splitu. Semenišča, ki še obstajajo, so izpostavljena sitnostim in so v težavnem gospodarskem položaju ne samo zaradi zaplembe cerkvene imovine, ampak tudi zato, ker je praktično nemogoče zbirati darove vernikov v denarju in živilih ali dobivati pomoč pri inozemskih katoličanih.

Zaradi zasedenosti ali zaplembe so bila uknjena deška semenišča v Mariboru, Ljubljani, Senju, Skoplju, Subotici in Sarajevu (Travniku). V vsej Sloveniji ni nobenega deškega semenišča, ker se zavod v Vipavi v apostolski administraturi Nova Gorica ne more prištevati v to kategorijo.¹⁷ Prav tako ni nobenega deškega semenišča v Črni gori, Bosni in Hercegovini, v Vojvodini in Macedoniji. Za Hrvaško je predsednik sveta za civilizacijo in kulturo, dr. Miloš Žanko, z okrožnico od 31. 1. 1952 odredil, da vsi dečki pod 15. letom obiskujejo državno šolo, kjer se — kot znano — poučuje marksizem. Iz tega razloga za prve štiri razrede v deških semeniščih ni gojencev.¹⁸

Povzemamo: Od 18 deških in bogoslovskih semenišč, v katerih so se vzgajali svetni duhovniki, jih je ostalo devet. Sprejeti morejo biti le učenci nad 15 let, to se pravi taki, ki so prebili osem let v državnih šolah, ki so prava „semenišča“ brezboštva.¹⁹ Omenjeno število je še manjše, ker je bilo deško semenišče na Reki 1955 ukinjeno in bogoslovje v Splitu 1956 po izreku sodišča za osem let zaprto (Politika, 2. 8. 1956).

Konec avgusta 1956 so bila jugoslovanska bogoslovja reducirana na štiri: Zagreb, Ljubljana, Djakovo in Križevci.

Redovniki so imeli 20 noviciatov, 22 šol za lastni naraščaj, 11 zavodov in 9 bogoslovij. Redovne sestre so imele 65 srednjih šol s 5044 in 86 ljudskih šol s 16.405 učenkami, 142 zavetišč z 8296 otroki; 41 konviktov z 2378 dijaki. Od tega ni ostalo nič razen 9 od 42 noviciatov in redovnih šol za naraščaj. Sodni pravdorek v Splitu je odredil, da se tamošnja škofijska gimnazija in gimnazija frančiškanov zapreta za pet let („Politika“, 2. 8. 1956).

¹⁷ Zavod je bil oktobra 1953 v času napetosti med Italijo in Jugoslavijo zaseden in ne več vrnjen — vsaj o kaki vrnitvi ni bilo nič objavljeno.

¹⁸ Tako omenjena nota državnega tajnika 1. 11. 1952.

¹⁹ O brezboštvu v Jugoslaviji se v omenjeni spomenici na maršala Tita glasi: „Obstaja tudi boleče vprašanje uradnega brezbožnega pouka v šolah in javnem življenju. Brezboštvo je vera vladnega sistema. Brezboštvo se razširja v vseh državnih šolah, v predavanjih in tisku. Za gimnazijske učitelje obstaja formalna prepoved hoditi v cerkev. Učne osebe, ki drugače ravnaajo, se odstavljajo. Pripadnost h katoliški veri se pojmuje kot največja napaka funkcionarja. Častniki jugoslovanske armade nimajo močnosti, da bi dali svoje otroke krstiti.“

Škofje so pisali v spomenici na maršala Tita: „Treba je pripomniti ukinitve vseh katoliških šol na našem državnem področju. Cela vrsta srednjih šol, humanističnih ustanov, trgovskih šol, učiteljskih, umetniških šol, osnovnih in ljudskih šol ter vrtcev je bila z eno potezo peresa ukinjena. Poslopja so bila zaplenjena.“

Katoliška društva in karitativne ustanove

Odkar vlada komunistična diktatura je z vladno odredbo vsako nedovoljeno sestajanje prepovedano. Po tem odloku je bilo celo cerkvenim pevskim zborom prepovedano imeti pevski vaje v cerkvi. Katoliške organizacije so škofje sami razpustili, ko se je izvedelo, da je dobila OZNA povelje sestaviti seznam članstva.

Mnogi vodilni člani KA so izgubili državno službo ali bili brezplačno upokojeni. Drugi so bili z duhovniki vred zaprti in obsojeni: nekateri na denarno globo, drugi na prisilno delo, ječo ali zaplembo premoženja.

Tudi karitativne ustanove je v Jugoslaviji prevzel komunistični totalitarizem. Na nobenem področju ne sme biti tekmeča. Danes ni nobene sirotišnice ali starostnega doma, ki bi ga vodil katoličani; to se pravi, da so komunisti zatrli kakih sto ustanov. Ko so jih vladni komisarji prevzeli, je bilo nad 5000 oskrbovancev odslovljenih. Da bi to nečloveško ravnanje s toliko nesrečnimi ljudmi pred javnostjo upravičili, so uprizorili celo obrekovalno vojsko zoper katoliške karitativne ustanove. Umazane karikature so kazale n. pr. redovne sestre iz Ljubljane, kako mučijo otroke, ki so jim bili zaupani; druge sestre so bile obtožene, da so pretepale partizanske otroke in jih pustile stradati. Ob drugi priliki so trdili, da so bili otroci v sirotišnicah prisiljeni stopiti v duhovski stan.

(Nadaljevanje)

VETRINJSKA TRAGEDIJA

knjiga, ki jo v kratkem izda ZDSPB., spomenik našim pobitim
ob petnajstletnici

KAMEN SPOTIKE

Kako sodite, gospod urednik?

V zadnji številki našega „Vestnika“ — maj, 1960, bi se mi zdelo konkretnije, če bi stalo v podnaslovu:

GLASILO SLOV. POLITIČNE SKUPINE, kakor GLASILO SLOV. PROTIKOM. BORCEV.

Prosim, da se razumemo prav! Prihajam iskreno, tako, kot čutim, ob tem našem glasilu, ki naj bi bil naš prijatelj, pisana zgodovina junaštva in trpljenja pretekle dobe, beseda naših zasutih ust, luč in upanje, zaslužjeni domovini in nam samim vodnik in opora v nadaljevanju in gradnji naše pravične borbe — ne pa KAMEN SPOTIKE, vedro za „pranje“ politike, na račun domobranstva in njihovih vodilnih oficirjev!

Ne podajam se v vsebino posameznih člankov in njih verodostojnost, poudaril bi le rad, da je dovolj prostora za te in take po drugih naših listih, v VESTNIKU pa naj ne bo mesta zanje, da ne bo vsem postal KAMEN SPOTIKE, namesto da bi bil prijatelj, eden izmed redkih, brez politične barve.

Kako sodite, g. urednik?

Iskren pozdrav

Korošec

• • •

Članek „Resnica uči“ izpod peresa dr. Franca Bajleca v številki 5 „Vestnika“ zahteva dopolnila in popravka, v kolikor se tiče izdaje nameravane knjige VETRINJSKA TRAGEDIJA, ki jo namerava izdati glavni odbor ZSPB. Kot sodelavec pri urejanju nameravane knjige se čutim tudi osebno prizadetega.

Knjiga VETRINJSKA TRAGEDIJA bo obravnavala vse dogodke v Vetrinju in kar je v neposredni zvezi s temi dogodki na podlagi uradnih dokumentov in avtentičnih izjav prič, ki bodo poimensko navajane in bo vsebovala izjave prič, ki so ubežale smrti bodisi iz taborišč v Sloveniji, bodisi iz množičnih grobov.

Nameravana knjiga ne bo obravnavala vprašanja krivde za izročanje slovenskih domobrancev in drugih protikomunističnih borcev jugoslovanskim partizanom po Angležih. Osebnostni vidik prič vetrinjskih dogodkov ne bo upoštevan, razen tam, kjer smo smatrali za umestno pričo navajati dobesedno, da bi se s tem izognili spremembi smisla v spremenjenem besedilu.

Iz dr. Francu Bajlecu poslanih prilog in vprašanj nikakor ne sledi nujno, da smo nameravali ravnati drugače. Na konkretno stavljena vprašanja dr. Franc Bajlec ni odgovoril, za vzrok je navedel prekratek rok. Ugotoviti moram, da bi na del stavljenih vprašanj dr. Franc Bajlec mogel odgovoriti v zelo kratkem času, ker je bil neposredna priča dogodkov v Vetrinju, pa zato ni pokazal niti dobre volje, ampak je odgovoril z besedami, kakor jih navaja v omenjenem članku.

Ugotoviti moram, da je tak napad na izdajatelje knjige VETRINJSKA TRAGEDIJA javno v našem tisku neumesten in krivičen, ker dr. Bajlecu ni poznana oblika podajanja in vsebina knjige.

Ugotoviti moram nadalje, da je omenjeni članek v nasprotju z načelom, kakor ga je objavilo uredništvo Vestnika v št. 5/60 pod zaglavjem „Kamen spotike“, ki bi moralo veljati za ostalo vsebino Vestnika še v večji meri, kot za omenjeno poglavje. Članek namreč podtikuje izdajateljem nameravane knjige VETRINJSKA TRAGEDIJA namene, ki jih knjiga nima in je s tem krivičen in žaljiv.

Vodilni zapadni državniki odgovarjajo časnikarjem na mnoga vse bolj delikatna vprašanja, v zadnjem času delajo podobno celo nekateri komunistični državniki, dr. Francu Bajlecu pa smo bivši protikomunistični aktivni borci premalo, da bi odgovoril naši organizaciji na uradno pismo.

Ing. L. P.

P A B E R K I

IZ PISMA IZ KANADE

..Nikakor si ne morem razložiti zadržanja nekaterih naših ljudi, protikomunistov. Če jim le omenš besedo komunizem, že gledajo na vse strani, da bi jih kdo ne slišal govoriti o tem. Vestnika ne naroče, ker se boje, na sestanke ne pridejo, ker jih je strah, v debate se ne spuščajo, da ne bodo kaj preveč rekli in jih bo kdo zapisal. Najbolj varni se počutijo, če se valjajo na zofi in zijajo v TV, kakor pravi Amerikanci.

Vse to je zgrešeno. To je delo za komunizem!

Komunisti poznajo samo silo. Tudi mi jim moramo odgovarjati samo z

borbeno odločnostjo, kajti edino to je, ki more ustaviti komunizem.

Poznamo komunistične obljube iz Grčaric: „Predajte se! Nič se vam ne bo zgodilo!“ Potem so vse pobili... Isto je bilo v Begunjah, Turjak nam pove isto. Naš nauk iz vseh teh izkušenj mora biti:

Kdor je protikomunist; kdor živi proti njihovim načelom; kdor je kdaj podvomil v komunistično ureditev sveta; kdor hoče živeti pošteno, — za tega ni poti nazaj, ampak naprej do zmage. Vsak mora biti junak, ki se zaveda življenjskega načela borbe proti komunizmu:

Proti komunizmu smo varni le toliko, kolikor proti njemu delamo!

ZAKON O ŠOLSTVU V JUGOSLAVIJI

S šolskim letom 1959/60 je stopil v veljavo za vso Jugoslavijo novi šolski zakon, ki prinaša dokaj sprememb, ki so v kratkem naslednje:

Osnovna šola se imenuje „osemletka“; v to šolo mora hoditi vsak otrok osem let in šola je za vse otroke enaka. Prva 4 leta poučuje v vsakem razredu po en učitelj, kot je bilo prej. Od 5. do 8. razreda pa poučujejo predmetno, to je, vsak predmet uči po en učitelj in vsak od teh razredov ima svojega razrednika. Otrok, ki z uspehom dovrši 8. razred, ima zaključeno osnovno šolo in s tem „malo maturo“ po prejšnjem sistemu. Sedaj mu je odprta pot: ali gre v uk v kako stroko, n. pr. obrtnik katerekoli vrste, ali pa se odloči za nadaljnji študij v srednji šoli. Otrok, ki ne bo končal z uspehom osemletke, ne more v noben poklic ali stroko in tudi ne na nobeno srednjo šolo. Tak bo ostal nekvalificiran, delavec, težak.

Glede ocen velja tole: prva 4 leta ocenjuje razredni učitelj, od 5. do 8. razreda učiteljski zbor. Vsak razred ima svoj svet, ki ga izvolijo učenci dotičnega razreda. Ta svet ima tudi pravico ocenjevati vsakega učenca in te ocene mora jemati v poštev učiteljski zbor. Učenec, ki bo dobil eno ali več slabih ocen v razredu, istega razreda ne bo ponavljal, ampak gre naprej z drugimi do 8. razreda. Kdor pa dobi slab uspeh v tem razredu, ne more v noben poklic in ga ne sme sprejeti noben mojster v uk.

Srednja šola je razdeljena v razne stroke: gimnazija traja 4 leta. Vanjo more stopiti vsak učenec, ki je z

uspehom dovršil osemletko. Druge srednje šole so še: trgovska, tehniška, strojna, učiteljska itd. in tudi v katerokoli od teh more stopiti učenec z uspešno končano osemletko. Nekateri tipi srednjih šol imajo pouka po 5 let. Gimnazijo, dovršeno z uspehom, zaključuje „matura“ (doslej imenovana velika matura) in daje dijaku možnost za šolanje na univerzi. — Vsaka druga srednja šola, dovršena z uspehom, daje dijaku diplomu z naslovom: n. pr. gradbeni tehnik, učitelj, itd.

Diplomirancu srednjih šol so odprta pota: lahko gre na ustrezno visoko šolo, n. pr. Tehniko, Strojno tehniko, Vis. ekonom. šolo, itd. ali pa gre s svojo diplomu v službo ter sestavlja takozvani „srednji kader“. Tak nameščenec srednjega kadra pa lahko izstopi iz službe, kadarkoli hoče, in gre nadaljevat študij na ustrezno visoko šolo. To se je v praksi dogajalo že doslej, od sedaj dalje pa je to tudi uzakonjeno.

Visoke šole so ostale nespremenjene: klasična univerza s fakultetami in ostale visoke šole, n. pr. ekonomska šola, tehnika itd.

DA SE POZNAMO

Nova „osvoboditev“

Ob novem letu so v Sloveniji določili, da morajo vsi delavci, lastniki hiš, plačevati svoje stanovanje. Da bodo to zmogli, so jim „povišali“ plačo za 6.5%. Stanovanje plačujejo, povišek plače pa ostane v banki. Kot potrdila dobe nekakšne bone, katere pa bodo mogli vnovčiti šele leta 1963.

To je res čudna „socializacija“. Blagor nam, ki smo čez vodo.

„NEVREDNI SLUGE V TALARJIH“

Pod gornjim naslovom je goriški „Katoliški glas“ z dne 7. januarja t. l. objavil uvodnik, ki pojasnjuje sedanje verske razmere v Jugoslaviji.

Dne 18. decembra 1959 je jugoslovanska uradna agencija Tanjug objavila naslednje poročilo:

„Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes (18. dec.) v Belem dvoru delegacijo Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov s predsednikom Matijo Medveščekom in podpredsednikom dekanom teološke fakultete dr. Stankom Cajnkarmem na čelu.“

K temu uradnemu poročilu čutimo dolžnost, da dodamo nekaj pojasnil, ki jih nista dodala ne Primorski ne Novi list. Čakali smo z njimi zato, da vidimo, kako bodo potekali božični prazniki ob toliko opevani „verski svobodi“ v FLRJ.

1. Zastopstvo slov. duhovnikov je vodil dr. Stanko Cajnkar. Kdo je ta mož? Zbornik V nove zarje pove, da je to mariborski duhovnik, ki je že leta 1930 kot prefekt v mariborskem bogoslovju bil naročen na marksistično literaturo, podpiral in zagovarjal marksistično navdahnjene bogoslovce ter skrival njih marksistično delovanje pred policijo. Pozneje je leta 1943 šel v gozd k partizanom in vedno ter povsod zagovarjal neko sožitje med marksizmom in katolicizmom v očitnem nasprotju z naukom vseh papežev, od Leona XIII. do Janeza XXIII.

2. Poročilo pravi, da so težave, nastale med katoliško Cerkvijo in komunističnim režimom v povojni Jugoslaviji, zahtevale „duhovno preusmeritev v vrstah duhovnikov“. Kakšna je bila ta „duhovna preusmeritev“? Zopet nam povedo Nove zarje: Sprejem socialističnih načel, kakor jih je učil Karel Marx in kakor jih izvaja sedanji režim v Beogradu.

3. „Dr. Cajnkar se je zahvalil predsedniku republike za pomoč, ki jo ljudska oblast nudi Društvu duhovnikov in katoliški cerkvi,“ pravi nadalje poročilo agencije Tanjug. Dr. Cajnkar se je lahko z mirno vestjo zahvalil za pomoč, ki jo ljudska oblast nudi društvu duhovnikov, ker je obče znano, da njegovi člani uživajo poleg partijcev največ privilegijev med jugoslovanskimi državljani. Toda kdo je dr. Cajnkarja pooblastil, da se zahvaljuje v imenu katoliške Cerkve? In za kakšno pomoč katoliški Cerkvi? Kolikor nam je znano, smejo v imenu katoliške Cerkve govoriti papež in škofje. Dr. Cajnkar je pa le „toleriran“ dekan teološke fakultete v Ljubljani in nikakor ne škof.

In poleg tega kakšno pomoč nudi ljudska oblast katoliški Cerkvi? Mar je to pomoč, da se režimu ni še posrečilo uničiti Cerkve, kakor je v njegovih načrtih? Ali morda to, da je še vedno toliko duhovnikov zaprtih?

4. V odgovoru je predsednik Tito poudaril, da odnosi med katoliško Cerkvijo in ljudsko oblastjo niso še normalni in da je to „v glavnem odvisno od katoliške cerkve“. Z ozirom na to se vprašajmo: Kdo je prekinil diplomatske odnose z Vatikanom, Beograd ali Vatikan? Odgovor. Beograd. Zato, kdor je zvezo z Vatikanom prekinil, je dolžan prvi to zvezo znova iskati, če mu je v resnici kaj za spravo s katoliško Cerkvijo. Mora se pa obrniti na prava vrata, to je na Vatikan ali vsaj na škofo in ne na bolj ali manj marksistično navdahnjene duhovnike. — Potem kdo je, ki krši versko svobodo in drži v internaciji primasa Jugoslavije, kardinala Stepinea (ki

je med tem že umrl, op. ured.)? Kdor hoče spravo, se mora najprej odpovedati nasilju.

5. Maršal Tito je pohvalil društvo CMD za njegovo delo. Znamenje te pohvale so odlikovanja, ki so jih zadnji čas dobili tudi nekateri primorski duhovniki, vodilni in zaslužni člani CMD: dekan Breitenberger iz Vipave, bivši dekan Gabrijel Piščanc, župnik Lucijan Krajnik iz Breginja in župni upravitelj Slavko Rejec iz Šmarj na Vipavskem. — Za režim manj zaslužni duhovniki so pa v zaporu: g. Ivan Hlad in g. Ivan Kobal že 10 let, g. Albert Metlikovec dva meseca. Tako plačuje režim.

6. „Dulce in fundo“, pravijo latinci. Tako je tudi maršal Tito prihranil najbolj mastne ocvirke za na konec, ko je dejal: „Nimamo nobenih pomislekov proti temu, da tisti, ki verujejo, hodijo v cerkev, in vam v tem pogledu, kot doslej, ne bomo delali nobenih težav.“ Ta trditev je pa ena najdebelejših laži, kar jih je Tito izrekel v svojem življenju, in zasmeh v obraz vsej jugoslovanski verski stvarnosti. So jo pa tovariši duhovniki pri delegaciji brez ugovorov požrli. Resnica, ki so jo božični prazniki znova izpričali, je pa naslednja:

Jugoslovanska ustava v enem svojih členov res garantira svobodo izvrševanja verskih obredov, toda do danes je že vsakomur znano, da tudi ta skromna svoboda pozna vrsto bistvenih izjem:

a) Partijci se pod kaznijo ne smejo udeleževati verskih obredov, tudi ko bi to hoteli. In partijcev je v državi okrog 800.000.

b) Vsem kulturnim delavcem je prav tako prepovedano na kakršen koli način pokazati, da so verni. Torej vsi učitelji, profesorji in drugi prosvetni delavci ne uživajo ustavne pravice o svobodnem izvrševanju verskih obredov. In takih oseb je zopet na stotisoče.

c) Vsi člani jugoslovanskih oboroženih sil vseh vrst prav tako ne

smejo na zunaj pokazati svoje vernosti. Tukaj gre za nove stotisoče oseb ali celo za milijone, ker ista prepoved velja za člane njihovih družin.

d) Tem milijonom moramo pridružiti še vse one, ki živijo v šolskih internatih, bolnišnicah, zaporih in ki smejo v cerkev le bolj ali manj skrivaj ali celo prav nič ne. Poleg teh so že oni stotisoči in milijoni, ki se v človeški slabosti boje lastne sence in si iz strahu zaradi posledic ne upajo v cerkev. Torej državljanov, ki ne uživajo niti svobode izvrševanja verskih obredov, je na milijone. Poleg tega moramo dodati še to, da je mladina v šolah stalno izročena moralnemu pritisku brezbožnih vzgojiteljev, ki zasmehujejo njeno vero in moralo.

Če v luči navedenih stvarnosti, ki so danes vsem znane, motrimo trditve maršala Tita, moramo reči, da je tako očitno potvarjanje dejstev nedopustno pri odgovornem voditelju jugoslovanske države. Dokler je take laži sejala OF med revolucijo, je bilo razumljivo, jih je pač rabila za izvedbo revolucije, toda da se takih sredstev poslužuje danes poglavar jugoslovanske države, ni častno in ni dopustno. Pij XII. in Janez XXIII. sta ponovno potrdila, da je za mednarodni mir pogoj resnica, pa tudi za mir v državi je pogoj resnica, ko naj besede pomenijo to, kar na splošno z njimi označujemo brez miselnih pridržkov. Predsednik Tito se pa tega ni držal in je trdil, kar očitno ni res. Delegaciji duhovnikov verski položaj v državi pozna še bolj kot mi, a je kljub temu molčala. Preprosti ljudje so pa ob branju Tanjugovega poročila rekli: „Bi nam ti duhovniki vsaj to dosegli pri maršalu, da bi smeli obhajati Božič!“ Ta preprosta modrost ljudstva razpiha na štiri vetrove vso besedno lažljivost jugoslovanskega režima in njegovih nevednih slug v talarjih, da vlada verska svoboda v Jugoslaviji.

V junijski številki je bil objavljen prispevek Radivoja Riglerja „Kdo bo koga — mi njih ali oni nas?“, čigar zaključek pa je iz neznanih razlogov — samo v področju tiskarskega škrapa se lahko kaj takega pripeti — izpadel. Tako avtorja kakor bralce prosimo oprostjenja. Članek se je zaključil takole:

Na nas ta politični umor ne more napraviti posebnega vtisa, saj smo priče velikega števila mnogo hujših, zverinskih in sadističnih zločinov, storjenih v imenu iste ideje na tleh naše domovine: ne samo nad našimi brati, marveč tudi nad našimi sestrami in celo nad nedolžnimi otroki.

Vendar je ta zločin pomemben tudi za nas kot prvi v ogromnem nizu, ki se še ni končal.

V novem svetu in v novem življenju, v obliki nenehne dirke za denarjem in ugodnostmi, ki nam jih posreduje, pozabljamo na nevarnost, iz katere smo se rešili, ki pa še vedno traja in grozi vsemu svobodnemu svetu, morda danes bolj kot kdajkoli.

Komunisti spreminjajo taktiko svoje borbe, toda fanatično so zvesti načelom svojega nauka.

„Ali mi njih — ali oni nas!“ je eno temeljnih njihovih načel in zaradi tega ne bodo dali miru, dokler ne pade zadnji od tistih, ki se jim upirajo — ali pa bodo oni sami uničeni.

V istem članku beri na str. 99, 1. vrsta zgoraj „marčni revoluciji“ namesto narodni.

v LEPOTE KOMUNISTIČNEGA RAJA

Severnoameriški pisatelj John Gunther je prepotoval Rusijo in so tele glavne misli vtisov njegovega potovanja.

V Moskvi so zgradili komunisti velike hotele in nebotičnike. Te moderne stavbe so pravi kontrast z revnimi predmestji glavnega ruskega mesta. Vlada tolaži ljudstvo, da je to začetek in da bodo enkrat vsi tako živeli. Cilj komodnega življenja v razkošnih hotelih je za enkrat dosežen samo za privilegirane visoke osebnosti rdečega režima. Se razume, dežela pripada vsem, bogastvo dežele je razdeljeno med vse, vendar enim pripada veliko več kot drugim. Najbrže je ta razvoj v skladu s filozofijo dialektičnega materializma.

Dialektični materializem zahteva, da v Rusiji tudi žene delajo pri težkih javnih delih. Komunizem je rešil ženo „suženjstva kuhinjskih posod“, kakor je obljubil Lenin, in jo je zaslužnil metli, lopati in krampu.

V Moskvi pometajo ceste večinoma ženske. Pri gradbenih podjetjih dela trideset odstotkov ženskih delavnih moči. V industriji je štirideset odstotkov ženskih delavcev.

Tudi glede plač ni v Rusiji nobene enakosti. Rektor na univerzi zasluži tridesetkrat več kot delavec v tovarni. Vojaški častnik ima enajstkrat večjo plačo od delavca.

V Moskvi je velik stanovanjski problem. Ljudje živijo natrpani v revnih in majhnih stanovanjih.

Umreti v Rusiji ni težko. Za to poskrbi policija.

Pisatelj Gunther pravi, da mu skoraj ni bilo mogoče govoriti s kakim ruskim človekom na samem. Povsod zasleduje tujca tajna policija in drugi vladni agenti.

Moskva ni lepo mesto. Manjkajo parki in vrtovi.

Veliko važnost polaga vlada na propagando. Je 6.000 šol za propagandiste. Gojenci teh šol, ki so raztresene po vsej državi, imajo posebne učbenike, ki jih menjajo zelo pogostoma, kakor se pač menjajo politične osebnosti in taktika ruske notranje in zunanje politike.

Vzgoja v ruskih šolah ne stremi za vzgojo popolnega človeka ampak za vzgojo vernega državljana rdečega komunističnega raja.

Gn — Argentina

JULIJ PRED LETI

Šentjoščani in z njimi vsi borci se bomo v tem mesecu spomnili, da je leta 1942 v začetku julija bila ustanovljena prva postojanka vaše straže, kateri so potem sledile druge; tedaj je tudi Štajerski bataljon že imel za seboj prve boje, ki so strah pred njim zanesli v partizanske vrste. Julija 1943 se je s padcem Mussolinija slovenski komunizem nemoteno spajdašil z laškim komunizmom in z badoglievci dosegel, kar prej v dveh letih borb ni utegnil. Julija 1944 je novomeški bataljon vkorakal v Metliko in koncem meseca istega leta je padel nadporočnik Drago Furlan-Oran. Julija 1945 smo v taboriščih doživljali grozo neizbrisnih vtisov ob vračanju naše vojske in poročil o divjanju pobesnelih rdečih brigad nad razoroženimi borci. Julija istega leta smo tudi zvedeli za podrobnosti junaške obrambe Nartēja Velikonje pred rdečimi sodniki. Tedaj je mučenec Velikonja dejal:

„V ideologiji se nisem zmotil, temveč v taktiki.“

„Drugo, kar je bilo pri meni odločilno, je bila mistična vera pomagati ljudem. Nisem delal napačno v duhu katoliške in humanitarne misli. Nisem gradil na zločinu, ampak proti njemu.“

Proti OF sem „zato, ker katolicizem ne more sodelovati s komunizmom“.

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Uradna objava socialnega referata
ZSPB z dne 8. maja 1960. Denarni
prispevki za invalidni fond (nabra-
no od vključno 31. januarja do 8.
maja 1960):

Krajevni odbor v Clevelandu:

Čisti dobiček pred-	
pustnega večera	426.—
Gen. Ivan Berezelj	15.—
Karel Mauser	5.—
Jakob Žakelj	2.—
Janez Varšek	2.—
skupno dolarjev	450.— 450.—

Pevski zbor Korotan,
Cleveland (kot od-
ziv na nabiralno
akcijo kraj. odbora 75.—

Krajevni odbor Milwaukee

Slov. kult. društvo
Triglav (čisti dobi-
ček predp. zabave 100.—

Krajevni odbor v Gilbert, Minnesota

Nab. akc. med člani:

Andrej Perčič	5.—
Franc Krule	2.—
Franc Medved	5.—
Franc Vidmar	6.—
Rev. Jože Vovk	2.—
Jože Dolenc	2.—
Ivan Goričan	2.—
Vladimir Sešek	2.—
Pavel Bajda	2.—
Andrej Pučko	2.50
Metod Menart	3.—
Rev. John Šuštaršič	2.—
Viljem Kuntara	2.—
Stane Ferkul	2.—
John Goričan	2.—
Janez Pristavec	2.—
Mihael Sodnik	2.—
Franc Mihelič	2.—

Jože Škorjanc	2.—
John Gruden	2.—
John Tušar	2.—
Janez Škerbec	2.—
skupno dolarjev	55.50 55.50

Razni posamezniki

Dr. V. Meršol, Cleveland	1.—
Kamin Franc, Cleveland	2.—
N. N., Rochester, N. Y.	5.—
Rev. John Šuštaršič, Eve-	
leth, Minn.	10.—
Skupno dolarjev	698.50

18. maja je umrl v José C. Paz,
področje Velikega Buenos Airesa,
Franc Bončina, doma iz Čekovnik
pri Idriji. Pokojni, ki je bil odločen
antikomunist, je sodeloval pri domo-
branski godbi. N. p. v m.

Na predlog gospodarskega načel-
nika DSPB v Buenos Airesu Jožeta
Jenka je bilo v teku zadnjih dni raz-
deljenih podpor v višini 5.100 pesov
devetim invalidom odn. podpore po-
trebnim bivšim borcev. Glavnino
gornje vsote predstavlja pošiljka 60
dolarjev, prejeta od glavnega odbora
Zveze slov. protikom. borcev. Ob tej
priliki se odbor DSPB obrača na vse
rojake, posebej pa na bivše borce s
prošnjo, naj prispevajo v invalidski
fond po svojih najboljših močeh.

Iz odbora DSPB je izstopil dose-
danji članski načelnik Danilo Ha-
velka, na čigar mesto je prišel nje-
gov dosedanji pomočnik Stane Bi-
tenc.

Članski načelnik se obrača na vse
borce, živeče v notranjosti Argenti-
ne s prošnjo in pozivom, naj se po-

vežejo med seboj po krajevnih edinicah (Comodoro Rivadavia, Miramar, Mar del Plata, Rosario, Córdoba, Mendoza, Bariloche) in sporoče odboru v Buenos Airesu vse predloge in želje, ki jih imajo v zvezi s čim boljšo povezavo vseh. Posebej prosi vse borce, ki že prejemale Vestnik, da pošljejo naslove tistih soborcev, ki našega glasila še ne prejema. Prav tako naj sporoče naslove, na katere bo odbor pošiljal izvlečke iz okrožnic, ki jih prejema od Zvezinega odbora v Clevelandu. Naša naloga v tekočem letu je: poiskati vse, ki stojijo ob strani, povezati jih in v vse njihove družine do-

stavljati Vestnik. Dalje prosi članski načelnik vse, da pošiljajo poročila za list o svojem sedanjem delu, predvsem pa o vseh snidenjih borcev ob priliki proslav, spominskih večerov in podobno.

Društvo Slovenska vas v Lanusu Buenos Aires, je 29. maja priredilo spominsko proslavo protikomunističnih žrtev. Proslave se je udeležilo izredno veliko število rojakov, med njimi tudi zastopniki DSPB, starešina Bogo Pregelj, gosp. načelnik Jože Jenko in tisk. referent Pavle Rant, ki je na proslavi tudi govoril.

RAZDELITEV VELIKONOČNIH POPDOR

Socialni referent pri glavnem odboru je za Veliko noč razposlal našim invalidom in vdovam naslednje podpore:

1. invalidom:	Avstrija (5 podpirancev)	115.—
	Švica (2 podpiranca)	65.—
	Argentina (poslano za vse skupaj soc. ref. DSPB)	60.—
	Jugoslavija (1 podpiranec)	25.—
2. vdovam:	Avstrija (dvema)	10.—
	Jugoslavija (devetim)	45.—
	Celotna pošiljka v dolarjih	320.—

OBČNI ZBOR V GILBERTU, MINN.

Dne 15. marca t. l. se je vršil občni zbor naše podzveze v Gilbertu. V novi odbor so bili izvoljeni naslednji gg.: Andrej Pučko, predsednik; Andrej Perčič, tajnik; Franc Medved, blagajnik; Pavel Bajda, pomočnik predsednika; Franc Krulc, odbornik.

Na občnem zboru so pobrali skoro vso naročnino za Vestnik, obenem pa se z lepimi prispevki spomnili tudi naših invalidov.

Novemu odboru naše čestitke in obilo uspeha pri delu v bodočem letu!

Tiskovni referent pri gl. odboru ZSPB, Stane Pleško

Iz uprave

Pri preselitvi Uprave Vestnika se je morda izgubil ali zamešal kak naslov naročnika naše revije. Lepo prosimo, da nam vsak nedostatek, ki bi bil v tej zvezi, oprostite in nam ga takoj javite. Prav tako prosimo vse naročnike, da nam javijo spremembo naslova, da jim bomo mogli revijo redno pošiljati. Vse dopise glede naročnine, spremembe naslovov, denarna nakažila je treba pošiljati na: Uprava Vestnika, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

Vsebinā: Pripis k majski številki (P. R.) — Poslednji dom svetnika
škulja — Borba pri Prečnj (France Grum) — Namen naše narodne poli-
tike (NO za Slovenijo) — Naš antikomunizem (A. Kanada) — Cerkev
v Jugoslaviji (Pavel Slapar) — Kamen spotike (Korošec — Ing. L. P.) —
Paberki — „Nevredni sluge v talarjih“ — Popravek — Lepote komuni-
stičnega raja (Gn - Argentina) — Julij pred leti — Iz društv. življenja

NAROČNIKOM IZVEN ARGENTINE V VEDNOST:

Pričujoča številka je bila zaključena 16. maja in bi bila zlomljena 23. ter dotiskana 27. 5., ako ne bi v dneh od 21. 5. do 28. 5. prišli dopisi, ki jih je bilo nujno objaviti še v tej številki. Tako je bila končno zaključena šele 30. 5., zlomljena 1. junija in bo tiskana 7. junija, ker smo v tiskarni zamudili določeni rok.

Od avgustove številke dalje velja naslednji razpored: številka bo zaključena 10. junija, zlomljena 15. in dotiskana do 20. junija. Tako bo šla pet tednov pred začetkom meseca avgusta na pošto. Zatem bo vrstni red dela vedno enak, na kar opozarjamo vse dopisnike, predvsem pa vse predstavnike organizacij.